

פר' תזריע - פגים בהלכה

רב דניאל שטיין

א. תלמוד ירושלמי יבמות (פ"ד ה"ב) - "וייצר" יצירה לשבעה ויצירה לתשעה.

ב. גמ' יבמות (פ.) - התניא בן שמנה הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו. [פרש"י - שנולד לח' חדשים אין עושין בו מעשה להחזיקו כבן קיימא בשביל סימנים כלומר אף על פי שגמרו סימני שער וצפרניו כשנולד אפ"ה לא אמרינן בר קיימא הוא ודאי עד שיהיה בן עשרים שנה].

ג. גמ' שבת (קלה:-קלו.) - תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל ששהה שלשים יום באדם אינו נפל, שנאמר ופדויו מבן חדש תפדה וכו'. הא לא שהה ספיקא הוי וכו' דתניא ספק בן שבעה ספק בן שמונה אין מחללין עליו את השבת.

ד. רמב"ם (פ"ח אבל ה"א) - ובן שמונה שמת אפילו לאחר שלשים וכו' הרי זה נפל ואין מתאבלין עליהן ולא מתעסקין עמהם. [השגת הראב"ד] בן תשעה חדשים וכו'. א"א זה אינו מחזור שהרי הלכה כרשב"ג דמתהא.

ה. רמב"ם (פ"ב רוצח ה"ו) - אחד ההורג את הגדול או את הקטן בן יומו, בין זכר בין נקבה, הרי זה נהרג עליו אם הרג בזדון, או גולה אם הרג בשגגה, והוא שכלו לו חדשיו, אבל נולד לפחות מתשעה חדשים הרי הוא כנפל עד שישהה שלשים יום וההורגו בתוך שלשים יום אינו נהרג עליו.

ו. חזון איש (יו"ד סי' קנ"ה אות ד') - יש טועין וסוברין דהנולד קודם ט' הוא נפל ומתיאשים הימנו ואינן זריזין ברפואתו וזו טעות וכו', וכן מעידין עכשיו עובדות רבות דבני ח' חיינן ומתקיימין וכו'. בימים הראשונים היה מיעוט המצוי שנגמרו לז' ורובן לתשעה אבל לא היו נגמרינן לשמנה וכו' וכמדומה דעכשיו נשתנו הטבע וכפי בחינת הרופאים אפשר שהוסיפו השתלמותם אחר ז' ונגמרו לח' והרי נשתנו הטבעים ללדת למקוטעין.

ז. שו"ע (אהע"ז סי' קנ"ו סעי' ד') - מי שמת והניח אשתו מעוברת, אם הפילה, הרי זו תתייבם. ואם ילדה ויצא הולד חי לאויר העולם, אפילו מת בשעה שנולד, הרי אמו פטורה מהחליצה ומן היבום. אבל מדברי סופרים, עד שיודע בודאי שכלו לו חדשיו ונולד לתשעה חדשים גמורים. הגה: י"א דבזמן הזה אפילו לא נכנסה בחדש התשיעי רק יום אחד מלבד יום שנתעברה בו, הוי ולד קיימא. ואף על גב דאמרינן בגמרא יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעין, כבר תמהו על זה רבים שהחוש מכחיש זה. אלא שאנו צריכין לומר שעכשיו נשתנה הענין. וכן הוא בכמה דברים.

ח. נשמת אברהם (יו"ד סי' ש"ה אות ב') - וכתב לי הגרש"ז אויערבאך וכו' בן ז' ממתינים ל' יום אחרי שיצא מהאנקובטור.

ט. ס' תורת היולדת (פרק נ"ז הע' ח') - ושמענו מהגר"ש אלישיב דפג ששהה באינקובטור ומת מונים ל' יום מלידתו ואין שהייתו באינקובטור נחשבת להמשך הריון אלא רק כמכשיר עזר לרפואתו ואעפ"י שרואים שמתנווין חייבים להתאבל עליו אם מת לאחר ל' יום, וכמו כן מונים לפדיון הבן ולגבי בר מצוה מיום לידתו ולא מיום צאתו מהאינקובטור.

י. שו"ע (סי' שכ"ח סעי' ל"ד) - לא תקל אשה חלב מדדיה לתוך הכוס או לתוך הקדירה ותניק את בנה. [בה"ל (שם) - עיין בפמ"ג דלחלוב מאדם לתוך כלי יש בו איסור דאורייתא משום מפרק ואסור בשביל חולה שאין בו סכנה].

יא. גמ' יבמות (קיד.) - סתם תינוק מסוכן אצל חלב. [פרש"י (שם) - שאם לא יינק ימות בצמא].

יב. תשו' הר צבי (או"ח סי' ר"א) - ומה שאומר כבו' בשם גדול אחד שהשיב בפשיטות דשרי לחלוב לתוך הכלי בטענה שאמרו סתם תינוק מסוכן הוא אצל חלב וכו' ולענ"ד זה שאמרו בגמרא סתם תינוק מסוכן הוא אצל חלב אין הכוונה לסכנה מבחינת חולה מסוכן ולומר שאצל חלב התינוק תמיד דינו כחולה שיש בו סכנה, ולגבי חלב לאכילת תינוק הותרו כל האיסורין כמו לחולה שיש בו סכנה, אלא הכוונה היא לבחינה של סכנת חוסר מזון, לאמור שסתם תינוק יניקת החלב הוא מזונו וחיותו, ובמקום שאין מינקת ישראלית ואם לא ינק ממינקת כותית ישאר בלא הנקה לגמרי, הרי בודאי יש סכנה בדבר וא"צ לזה אומדנא, אבל בנ"ד שכבר אכל כדי חיותו ושוב אין סכנה נוגע לו ודאי אין היתר לחלוב לתוך הכלי, שאין בפה שם סכנה בכלל.

יג. חזון איש (או"ח סי' נ"ט אות ג') - סתם תינוק מסוכן הוא אצל חלב נראה דאיירי דיש לו דברים להאכילו אבל חלב טהור אין לו, ומותר להאכילו חלב טמא, דחסרון חלב סכנה הוא לו שיבוא לידי חולי וכל חולי היא ספק סכנה, ואי אפשר לומר דאיירי בתינוק רעב ואין לו מה להאכילו דא"כ אף נבלות וטריפות ושאר מותר, וברייתא מחלקת בין חלב לשאר איסורים, [ורש"י ז"ל פ"י שימות בצמא צ"ע. דא"כ נבלות וטריפות נמי כשהוא רעב, וכן באיכא משקה אחרינא ליתסר, ואי בדליכא היתירא ליתני כל משקה האסור ומ"ש חלב דנקט], ושיעור תינוק בזה וכו' היינו בן שתים או בן שלש.

יד. שמירת שבת כהלכתה (פל"ו סע' כ"א) - מינקת שתינוקה אינו יכול משום מה לינוק משדי אמו או שתינוקה נמצא בבית החולים והיא חייבת להביא לו כל יום חלב טרי משלה וחלב זה הוא המזון העיקרי של התינוק תוציא את החלב משדיה לתוך כלי גם בשבת כי הרי התינוק עלול להסתכן אם ישקוהו חלב אחר וכו'.

טו. שו"ע (סי' שכ"ח סע' ד') - עושים לו כל שרגילים לעשות לו בחול וכו'. [משנ"ב (שם) - ממאכלים ורפואות [רמב"ן] ומשמע אף על פי שאין בו סכנה במניעת הדבר ההוא כיון שהחולי יש בו סכנה ויש בהדבר צורך קצת ורגילין לעשות לו בחול עושין גם בשבת [מ"מ] ועיין בביאור הלכה שהבאנו מכמה פוסקים דס"ל שאפילו במקום שצריך חילול אין מחללין ע"י ישראל אלא בדבר שיש לחוש בו שאם לא יעשהו לו יכבד עליו חליו ויוכל להסתכן אבל כל שברור שאין במניעת אותו דבר חשש סכנה אף על פי שמ"מ צריך הוא לו ורגילין לעשות לו אין עושין אותו בשבת אלא ע"י א"י כדין צרכי חולה שאין בו סכנה וע"כ בודאי מהנכון להחמיר באיסור של תורה].

טז. שו"ע (יו"ד סי' רס"ב סע' ב') - החולה אין מלין אותו עד שיבריא וממתינים לו מעת שנתרפא מחליו שבעה ימים מעת לעת ואז מלין אותו. במד"א שחלצתו חמה וכיוצא בו שהוא חולי שבכל הגוף, אבל אם חלה באחד מאיבריו כגון שכאבו לו עיניו כאב מועט בזה, ממתינים לו עד שיבריא, ולאחר שיבריא ממתינים לו מיד.